

MEVLÂNÂ ARAŐTIRMALARI

-2-

Mevlânâ Araştırmaları -2

Editör: Prof. Dr. Adnan Karaismailođlu

Mevlânâ Araştırmaları Derneđi Bilim Kurulu

*Dr. Nazif Öztürk, Doç. Dr. Hicabi Kırlangıç,
Doç. Dr. Derya Örs, Prof. Dr. Adnan Karaismailođlu*

Redaktör: Dr. Bilal Çakıcı

*Akçađ Yayınları: 917
Araştırma-İnceleme: 62*

ISBN 978-975-338-915-0

© Bu kitabın bütün hakları Akçađ AŞ'ye aittir.

*Kitabın içeriđi ile ilgili
tüm hukukî sorumluluk editöre aittir.*

*Kapak: Emin Bebek
Sayfa Düzeni: Akçađ Dizgi Ünitesi
Baskı: Erek Matbaası - 342 31 01
1. Baskı / Ankara 2008*

*Akçađ Basım Yayım Pazarlama AŞ
Tuna Cad. Nu.: 8/1 Kızılay / Ankara
tel. (312) 432 17 98 - 433 86 51
Belgegeçer: 432 28 52*

*www.akcag.com.tr
akcag@akcag.com.tr*

HANYALI NÜRÎ'NİN MEVLÂNÂ ve MESNEVÎ KONULU MEDHİYELERİ

Bilal Çakıcı*

Hanya'nın ileri gelenlerinden Ahmed Bey'in oğlu olan Osman Nurî Bey, 1181/ 1767 yılında Hanya'da doğmuştur. 1215/1800 yılında Yeniçeri Ocağı zeametli kâtibi olmuş ve muhtemelen vefatına kadar bu görevi ifa etmiştir. İbnülemin'in, şairin Girit'te çıkan *İntibah Gazetes*'nde¹ yer alan kısa terceme-i hâline dayanarak naklettiği, "lutf u mürüvvet ile ma'rûf ve bâb-ı ni'met-meâbî âmme-i muhtâcine mekşûf olup ahlak-ı hamîde ile ârâste ve kemâl-i rüşd ü irfân ile pîrâste bir zât-ı huçeste-sıfat idi" şeklindeki değerlendirmelerden, Osman Nurî Bey'in insancıl, yardımsever, muhtaçlara kapısı her zaman açık, güzel ahlaklı, irfan sahibi, olgun biri olduğu anlaşılmaktadır.²

Kendisini, Osman Nurî Bey'in bir çâkeri, âciz bir bendesi³ olarak tanımlayan Hanyalı Vehbî'nin onun hakkında yazmış olduğu; biri vefatı için "tarih", diğeri övgü konulu "nazm" olmak üzere *Divânının* başına kaydedilen iki şiiri, şairin hayatı hakkında bazı bilgiler içermektedir:

pertev-efzâ-yı ma'âni lem'a-pâş-ı ma'rifet
Nürî 'Oşmân Begefendi Hanyâ'nuñ nür u ferî (Kıt'a, 1. by.)

* Dr., Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

¹ Bu gazetede Girit şairlerinden bazılarının terceme-i hâlleri ve bazı şiirleri, bir mecmuaya dayanarak tefrika edilmiştir (bak. Ahmet Sevgi, "Giritli Şairler", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi 1992-1993*, Konya 1994, s. 33-35; Filiz Kılıç, "Giritli Divan Şairleri", Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Kış 2004, S 32, s 275-294).

² Şair hakkında bilgi bulunan kaynaklar şunlardır: İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, Dergâh Yayınları, İstanbul 1988, C. III, s. 1244; Mehmet Nail Tuman, *Tuhfe-i Nâilî, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, Tıpkıbasım, Bizim Büro Yayınları, Ankara 2001, C. II, s. 1105-1106; *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, MEB Yayınları, İstanbul 1965, C. III, s. 1007-1009; *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler-isimler-Eserler-Terimler*, Dergâh Yay., İstanbul 1990, C. 7, s. 86.

³ *Divânın* başına kaydedilen Vehbî'nin, Osman Nurî Bey'in medhinde söylenmiş bir "nazm"ında kendisiyle şair arasındaki yakınlığı şu şekilde belirtilmiştir:

el bağlayup divânına Vehbî-i çâkeri
efgende bendesidür anuñ kim efendidür (Nazm, 5. by.)

beytinden şairin adının Osman Nurfî Bey, memleketinin ise Hanya olduğu;

ehl-i hâl âgâh-dil [hem] 'ârif-i bi'llâh idi
tâ ezel olmuş idi ol hayli esrâr mazharı (Kıt'a, 3. by.)

beytinden birçok sırta ermiş hâl ehli biri olduğu;

reh-nümâyân-ı tarîk-i Celvetî'nüñ erşedi
bendegân-ı Hâzret-i Monlâ-yı Rûm'un serveri (Kıt'a, 4. by.)

beyitlerinden ise Celvetî-Mevlevî yani "sahibu't-turuk" olduğu;

üstâd-ı kül o neyyir-i burc-ı şeref kim o
şeyhü'z-zamân Hâzret-i Nurfî Efendi'dür (Nazm, 3. by.)

beytinden ise Osman Nurfî Bey'in söz konusu tarikatlerden en az birinden el aldığı ve meşihatte bulunduğu anlaşılmaktadır.

Şairin, Mevlânâ için 2, Celvetîliğin Haşimiyye kolunun kurucusu Haşim Baba (ö. 1782) için 2 ve Salacızade Şeyh Mustafa el-Celvetî (ö. 1825'ten sonra) için 2 olmak üzere toplam 6 medhiyesi; ayrıca "Medîha-i Meşnevî-i Şerîf" başlıklı bir mesnevîsi, onun bu iki tarikatle ilişkisini göstermesi bakımından önemlidir.

Hanyalı Vehbî'nin, onun ölümü üzerine söylemiş olduğu tarih kıt'asından anlaşıldığına göre, Osman Nurfî Bey 49-50 yaşlarında iken vefat etmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, *Divân* başında bulunan "Târîh-i İrtihâl-i Şâhib-i Dîvân" başlıklı kıt'adaki

seb'a-i seyyâre veş geldi mücevher târîhi
lücce-i nûra garîk ola o rûh-ı enveri

لجه نوره غریق اوله او روح انوری

(1223+7=1230)

beytinin ikinci mısrandaki noktalı harflerin ebced değeri olan 1223'e "seb'a" (yedi) ilave edilmesiyle ortaya çıkan 1230/ 1815 sayısı, onun ölüm tarihini göstermektedir. Vehbî, bu manzumenin sonunda şairin 18 Safer günü vefat ettiğini de ayrıca not etmiştir.

Kaynaklara göre Osman Nurfî Bey'in *Divân*ından başka "Târîh-i Girid" adlı Girit'in fethini konu alan bir eseri daha vardır. Eserin yazma nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümü 205 numarada

bulunmaktadır.⁴ 1794 (1209)'te dostlarının teşviki üzerine tertip ettiği *Divânı* ile ilgili olarak *İntibâh Gazetesinde* "Divânı gayr-ı matbû' ise de manzûr-ı fakîr olup kütübhâne-i edebiyâtımızı tezyîn edecek âsâr-ı nefîseden ma'dûd olmaga sezâ ve nice kasâid, tevârîh, gazeliyyât, kıta'ât ve müfredâtı müştemil bir eser-i ra'nâdır." şeklinde bir değerlendirmeye yer verilmiştir.⁵ Osman Nuri Bey'in *Divânının* İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde iki nüshası bulunmaktadır. Biri 356; diğeri 326 numarada kayıtlı olan nüshalardan ilki eksiktir. İkincisi ise tam ve müretteb bir nüshadır.⁶ Bu nüshaya göre *Divanda* 22'si na't, 26'sı medhiye, 1'i hicviye türünde olmak üzere 49 kaside; 14 mesnevi; 4 kıt'a-i kebîre; 3 terki-bend; 2 muhammes; 1 müsemmen; 53 tahmis; 5 tazmin; 2 lügaz; 556 gazel; 54 kıt'a; 62 beyit; 278 tarih manzumesi bulunmaktadır. Farklı nazım şekilleri, müstakil eser sayılabilecek manzumeleri ve 10.000 beyti aşan hacmiyle *Divan* bir külliyyat niteliğindedir.

İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazmalar Bölümü 326 numarada kayıtlı nüshaya göre *Divandaki* şiirlerin dökümü şu şekildedir⁷:

I- Kasideler:

A- Na'tler:

1. [Na't]
2. Na't-i Şerif-i Diger
3. Na't-i Peygamber-i zî-Şân
4. Nevrûziye der- Na't-i Şerif-i Nebevî
5. Kasîde-i Hadîkatu'l-Envâr
6. Na't-i Şerif-i Aliyye
7. Na't-i Şerif-i Nebevî
8. Na't-i Şerif-i Nebevî
9. Na't-i Şerif Berây-ı Diden-i Ravza-i Nebî der-Âlem-i Ma'nâ
10. Na't-i Şerif alehi's-selâm
11. Na't-i Şerif-i Nebiyy-i Muhterem
12. Yâkûtiyye-i Na't-i Şerif

⁴ *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. 7, s. 86.

⁵ İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, C. III, s. 1244.

⁶ Her iki nüshanın da tavsifi için bak.: *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, C. III, s. 1007-1009.

⁷ Bu listede, şiirler, nazım şekilleri göz önünde bulundurularak tasnif edilmiştir. *Divânın* tertibinde; büyük ölçüde nazım türleri dikkate alındığı için, yer yer sıralamada farklılıklar bulunmaktadır.

13. Na't-i Şerîf-i Nebevî
14. Sitâyîş-i Hazret-i Sıddîk radiya'llâhu anhu
15. Arz-ı Hâl be-Dergâh-ı Şâh-ı Velâyet Hazret-i Emîru'l-Mü'minîn kerrema'allâhu vechehû
16. Sitâyîş-i Alî Ebû Turâb Hazret-i Emîru'l-Mü'minîn radiya'llâhu anhu kerrema'llâhu vechehû
17. Kasîde-i Tecelliye der-Medh-i Çâr-yâr ve Çâr-Kutb
18. Eyzan fi-Medhihî (Sitâtîş-i Hudâvendigâr-ı Rûm kaddesa'llâhu sırrahû)⁸
19. Medh-i Hâşim Baba
20. Eyzan fi-Na'ti kaddesa'llâhu sırrahu'l-azîz
21. Der-Medh ü Sitâyîş-i Kutb-ı Dâire-i Velâyet Salacı-zâde Şeyh Mustafâ Efendi rahimehu'llâh
22. Eyzan fi-Medhihî kuddise sırruhu'l-azîz

B- Medhiyeler

1. Medîha-i Hazret-i Bahtgirây Han-ı Celilu's-Şân
2. Sitâyîş-i Hazret-i El-Hâc Mehmed Hakkî Paşa
3. Sitâyîş-i Hazret-i Sâmi Ebûbekr Paşa
4. Midhat-i Hazret-i Dervîş Abdullâh Paşa
5. Sitâyîş-i Halîlî Hazret-i Osman Paşa Vâli-i Kandiyye
6. Sitâyîş-i Hazret-i Vezîr-i Âsaf-tedbîr Hazret-i Seyyid Hasîb Mustafâ Paşa
7. Diger Kasîde der-Sitâyîş-i Vezîr-i Muşârunileyh
8. Devletlü Es-Seyyid Hasîb Mustafâ Paşa Hazretlerine İrsâl Eylediği Kasîdedir
9. Tebrîk-i Kudûm-ı Hazret-i Sırrî Selîm Paşa-yı Sehâvet-pîşe
10. Sitâyîş-i Hazret-i Vezîr-i Adîmu'n-nazîr Ferhâd Paşa
11. Diger Medîha-i Hazret-i Ferhâd Paşa
12. Diger Medîha-i Hazret-i Ferhâd Paşa
13. Eyzan Medîha-i Muşârunileyh
14. İdiyye der-Medh-i Hazret-i Ferhâd Paşa
15. Kasîde Berây-ı Tebrîk-i Kudûm-ı Giridî Hazret-i Gâzî Hüseyin Paşa
16. Medh-i Yazıcı-zâde Vezîr Hazret-i Mustafâ Paşa
17. Sitâyîş ü Târîh-i Vezâret-i İzzet Mehmed Paşa

⁸ Nûrî'nin "Sitâyîş-i Hudâvendigâr-ı Rûm kaddesa'llâhu sırrahû" başlıklı bir gazeli, na't türünde olduğu için ayrıca kasideler arasında da bulunmaktadır.

18. Tebrîk-i Kudûm-ı Mîr-i Mîrân Es-Seyyid Abdullâh Paşa
19. Midhat-i Mîr-i Mîrân-ı zî-Şân Mehmed Paşa
20. Eyzan fî-Medhihî
21. Târîh-i Müftî şoden-i Kıdvetu'l-Ulemâi'l-Muhakkikîn ve Zubdetu'l-Fuzalâi'l-Mudakkikîn Cenâb-ı El-Hâc Ömer Efendi
22. Kasîde Berây-ı Azîmet-i Yûsuf Aga-yı Kedhudâ-yı Vâlide Sultân
23. Kasîde der-Medh-i Kâmî Efendi
24. Diger li-Medhihî Eyzan
25. Sitâyîş-i Hâfız Paşa
26. Mersiye Berây-ı Kâmî Yahyâ Efendi

C- Hicviye: (1 adet)

II- Mesnevîler

1. Mesnevî-i Na't-i Peygamberî aleyhi's-selâm
2. Müştemil-i Esâmî-i Rusulu'llâh
3. Hilye-i Şerîf-i Haseneynu'l-ahseneyn
4. Nazm-ı Müştemil be-Esâmî-i Selâtîn-i İzâm-ı Âl-i Osmân
5. Medîha-i Muhtârân-ı Şuarâ
6. Dâstân-ı Ser-Encâm
7. Medîha-i Mesnevî-i Şerîf
8. Mesnevî Berây-ı Ebû Sufyân
9. Mesnevî-i Medîha-i Ferhâd Paşa
10. Mesnevî-i Mukaddime-i Ahvâl-i Şurû'-i El-Hâc Osman Paşa be-Nizâm-ı Hanya ve Kuşten-i Eşkıyâ
11. Mesnevî-i Pâre
12. Mesnevî-i Pâre
13. Mesnevî Berây-ı Cem'-i Ba'z-ı Mühmelât
14. Der-Makâm-ı Hisâr

III- Kıt'a-i Kebireler

1. Esmâ-i Şerîfe-i Enbiyâ-i ... aleyhimi's-salavâti ecmaîn
2. Sitâyîş-i Husrev Mehmed Paşa Kapudan-ı Deryâ
3. Medîha-i Vehbî-i Nev-Suhan
4. Firistâden-i El-Hâc Ömer Saîd Efendi-i Müftî-i Hanya

IV- Terkîb-bendler

1. Terkîb-bend der-Medh-i Şîr-i Hudâ Hazret-i Aliyyu'l-Murtazâ kerrema'llâhu vechehû
2. Terkîb-bend
3. Terkîb-bend-i Diger

V- Muhammes

1. Berây-ı Sefer-i Hazret-i Sultân Mahmûd Hân eyyeda'llâhu nasrahû
2. Muhammes

VI- Müsemmen

1. Sâkî-nâme

VII- Tahmîsler

1. Tahmîs-i Na't-i Şerîf-i Nebevî Gufte-i Nâbî Efendi
2. Tahmîs-i Suhaniyye-i Vehbî-i Sünbül-zâde
3. Tahmîs-i Nâ-Tamâm Mersiye-i Sultân Selîm-i Şehîd Gufte-i Fâzıl Beg
4. Tahmîs-i Gazel-i Şükrî
5. Tahmîs-i Gazel-i Hâtem Efendi
6. Tahmîs-i Gazel-i Tâlib-i Âmülî (Farsça)
7. Tahmîs-i Gazel-i Sâmî Bekr Paşa
8. Tahmîs-i Gazel-i Sâmî Bekr Paşa
9. Tahmîs-i Gazel-i Sabrî Efendi
10. Tahmîs-i Gazel-i Diger Sabrî Efendi
11. Tahmîs-i Gazel-i Lutfî
12. Tahmîs-i Gazel-i Şerîf Beg
13. Tahmîs-i Gazel-i Muşârunileyh
14. Tahmîs-i Gazel-i Kâmî Yahya Efendi
15. Tahmîs-i Gazel-i Nâbî Efendi
16. Tahmîs-i Gazel-i Hâfız-ı Şîrâzî (Farsça)
17. Tahmîs-i Gazel-i Sırrî
18. Tahmîs-i Gazel-i Hüdâî Efendi
19. Tahmîs-i Gazel-i Fennî
20. Tahmîs-i Na't-i Şerîf-i Nebevî Gufte-i Salacıoğlu eş-Şeyh
21. Tahmîs-i Gazel-i Nâmî-i Diger
22. Tahmîs-i Gazel-i Hıfzî

23. Tahmîs-i Gazel-i Nakşî
24. Tahmîs-i Na't-i Nebevî Gufte-i Hikmetî Efendi-i Hanyavî
25. Tahmîs-i Gazel-i Salacıoğlu Mürşid
26. Tahmîs-i Gazel-i Hâfız-ı Şîrâzî (Farsça-Türkçe Mülemma)
27. Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Salacıoğlu
28. Tahmîs-i Gazel-i Kâmî Efendi
29. Tahmîs-i Gazel-i Nâbî Efendi
30. Tahmîs-i Gazel-i Bülbül-i Şîrâz (Hâfız) kuddise sırruhû (Farsça-Türkçe Mülemma)
31. Tahmîs-i Gazel-i Kâmî Efendi
32. Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Salacıoğlu
33. Tahmîs-i Gazel-i Hikmetî
34. Tahmîs-i Gazel-i Nâbî
35. Tahmîs-i Gazel-i Bâkî
36. Tahmîs-i Gazel-i Mısrî
37. Tahmîs-i Gazel-i Sâbit Efendi
38. Tahmîs-i Gazel-i Fehîm-i Şeydâ
39. Tahmîs-i Gazel-i Nedîm Efendi
40. Tahmîs-i Gazel-i Sa'dî
41. Tahmîs-i Nutk-ı Şerîf-i Hazret-i Şeyh Rızauddin kaddesa'llâhu sırahû
42. Tahmîs-i Gazel-i Kânî-i bî-Pervâ
43. Tahmîs-i Gazel-i Servet Efendi
44. Tahmîs-i Gazel-i Râgıb Paşa rahimehu'llâh
45. Tahmîs-i Gazel-i Seyyid Vehbî
46. Tahmîs-i Gazel-i Üstâd-ı Sâhib-Dîvân Hıfzî İbrâhîm Efendi
47. Tahmîs-i Gazel-i Nevres Efendi
48. Tahmîs-i Gazel-i Sâlik Efendi
49. Tahmîs-i Gazel-i Dervîş Sırrî
50. Tahmîs-i Gazel-i Kâmî Efendi
51. Tahmîs-i Gazel-i Kâfir
52. Tahmîs-i Gazel-i Reîsu's-şuarâ Nâbî Efendi
53. Tahmîs-i Sitâyiş-i Ebu'l-âlemîn Ahmed er-Rufâî kuddise sırruhu'l-azîz

VIII- Tazminler

1. Tazmîn-i Matla'-ı Nâbî Efendi
2. Tazmîn-i Beyt-i Şâhidî Dede

3. Tazmîn-i Matla'-ı Kutbu'l-Ârifin Hazret-i Sezâî kuddise sırruhû
4. Tazmîn-i Beyt-i Kânî
5. Tazmîn-i Matla'-ı Husrev Efendi

IX- Lügazler: 2 adet

X- Gazeller: 556 adet

XI- Kıt'alar: 54 adet

XII- Beyit: 62 adet

XIII- Tarihler: 278 adet

Osman Nuri Bey'in, "Sitâyiş-i Hudâvendigâr-ı Rûm kâddesa'llâhu sırrahû" başlıklı 8 beyitlik bir gazel ve 20 beyitlik bir kaside olmak üzere Mevlânâ medhinde söylediği iki şiiri bulunmaktadır. Mesnevî nazım şekliyle yazdığı "Medîha-i Mesnevî-i Şerîf" başlıklı 35 beyitlik şiiri ise *Mesnevî* hakkındadır.

SİTÂYİŞ-İ HUDÂVENDİGÂR-I RÛM KADDESA'LLÂHU SIRRAHÛ*

- 1 ben bendeñe himmet kıl yâ Hazret-i Mevlânâ
luğf eyle 'inâyet kıl yâ Hazret-i Mevlânâ

sulţân-ı velâyetsin hem kân-ı kerâmetsin
bahşende-i ni'metsin yâ Hazret-i Mevlânâ

ehl-i Hağğ'ın İmânı ecsâmlarun cânı
dürr-i güherün kânı yâ Hazret-i Mevlânâ

sen kûtb-ı halâyıksın hem baħr-i dağâyıksın
sözüñde de şâdıksın yâ Hazret-i Mevlânâ
- 5 ey 'ârif-i sırru'llâh ey menba'-ı 'ilmu'llâh
ey mazhar-ı "illa'llâh" yâ Hazret-i Mevlânâ

maħbûb-ı cenânsın sen sırr-ı dü cihânsın sen
hem rûh-ı revânsın sen yâ Hazret-i Mevlânâ

* İstanbul Üniversitesi TY 326, yp. 27b.

Vezin: mef'ûlu / mefâ'ilun / mef'ûlu / mefâ'ilun

derdlülere dermânsın dermânlara cânânsın
‘âşıklara burhânsın yâ Hzret-i Mevlânâ

pirâne himem senden cümle bu ni‘am senden
Nûri‘ye kerem senden yâ Hzret-i Mevlânâ

EYẒAN Fİ-MEDĤİHÎ

- 1 hokkadur sırra femi Hzret-i Mevlânâ’nuñ
lâ-yu‘addur hikemi Hzret-i Mevlânâ’nuñ
- sürmedür dîdesine cümle veliyyu’llâhuñ
hâk-i pâk-i kâdemi Hzret-i Mevlânâ’nuñ
- der-gehinde per-i Cibrîl-i ‘uqûl olmuşdur
perdedâr-ı hâremi Hzret-i Mevlânâ’nuñ
- naķş ider şüret-i ma‘nî-i cenâb-ı rûhı
kilk-i mu‘ciz-raķamı Hzret-i Mevlânâ’nuñ
- 5 sîr olur Meşnevî-i pâki ile ehlu’llâh
baş olunmuş ni‘ami Hzret-i Mevlânâ’nuñ
- mürde-i cânı ider bir nefes içre ihyâ
eşer-i sırr-ı demi Hzret-i Mevlânâ’nuñ
- kemter ihsâmı imiş salţanat-ı ‘Oşmâni
nedür añla keremi Hzret-i Mevlânâ’nuñ

* İstanbul Üniversitesi TY 326, yp. 27b-28a.
Vezin: fe‘ilâtun / fe‘ilâtun / fe‘ilâtun / fe‘ilun

Meşnevî'sinde 'ayân eyledi sırr-ı Hakk'ı
o mübârek kalemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

vağ'a-i zer ki olup zerrece bir burhânı
tutdı Rûm u 'Acem'i Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

10 işte mesmû'adur ahlâk-ı kibâr-ı eslâf
gayrıda yok şiyemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

dest-gîr olduğu dünyâya semâ'ı şâhid
'âmdur çün himemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

o zamândan berü 'aşıklarî ihyâ eyler
nefes-i dem-be-demi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

nerede dîde-i dil baksa cemâlini görür
hele yokdur 'ademi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

fukarâsı nola gark olsa begüm semmûra
var 'acâyib haşemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

15 şâhiq-i küh-i velâyetde nice şevket ile
naşb olındı 'alemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

bende-i bendesiyüz Hâzret-i Tebrîzî'nün
Şems'edür hep kâsemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

fukarâ zümresine dâ'im atalık eyler
Veled-i muhteremi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

şâh-ı ma'mûre-i 'irfân Husâmu'd-dîn'dür
bende-i muhteşemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

âşikâr eyledi esrâr-ı Hudâ'yı bu kadar
münkirândan elemi Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

20 Nûriyâ itdi gönül mürdesin ihyâ böyle
bende zevk-i neğamı Hâzret-i Mevlânâ'nuñ

MEDİHA-İ MESNEVİ-İ ŞERİF*

- 1 mağz-ı Qur'an'dur kitâb-ı Meşnevî
nutk-ı cân-bağş-ı cenâb-ı Mevlevî
- Meşnevî nâ-dide sırru'llâhdur
mazhar-ı feyz-i dil-i âgâhdur
- Câmî-i âgâh ta'rif eyledi
zât-ı Mevlânâ'yı tavşif eyledi
- men çe güyem vaşf-ı İn 'âlî-cenâb
nîst peygamber vell dâred kitâb
- 5 Meşnevî-i Ma'nevî-i Mevlevî
köhne-i şad-sâle-râ bağşed nevî
- Meşnevî'dür tercemân-ı dîn-i Hâk
şad hezârân Hızr alur andan sebak
- medhîni şerh eyledi bî-havf u bîm
Hâzret-i Mısrî buyurdu böyle kim
- innenî ebşartu fi'n-nevmi'r-rasûl
fi-yedeyhi'l-Meşnevî ve'hve yeğûl
- şunnifet kütübün keşîru'l-ma'nevî
leyse fihâ ke'l-kitâbi'l-Meşnevî
- 10 Meşnevî deryâ-yı bî-pâyândur
âşinâsı şâhibü'l-'irfândur
- Meşnevî dîger lisândur kâl degül
añlamaz her kim ki ehl-i hâl degül
- Meşnevî'ye bir kitâb olmaz şebîh
dikkat it tarzına iy merd-i nebîh
- ba'de Qur'an u hadîş-i Muşafâ
Meşnevî'dür rehber-i râh-ı hüdâ

* İstanbul Üniversitesi TY 326, yp. 97a-98a.
Vezin: fâ'ilâtun / fâ'ilâtun / fâ'ilâtun / fâ'ilun

- kimse vaşf itmez Hüdâ'nuñ vaḥdetin
enbiyânuñ sırr-ı rûhâniyyetin
- 15 böyle bir töreyle bu mazmûn ile
hep 'ibârât-ı hikem-meşhûn ile
- ehle hâlüm vaḥdete hem-râhdur
sırr-ı Mevlânâ'ya vaḥyu'llâhdur
- tuhfe-i ihsân-ı Hâk'dur Meşnevî
tıfl-ı İmân-ı sebakdur Meşnevî
- nuṭṭ nuṭṭ-ı Mevlevî'dür bî-gümân
eyledüm bu beyt ile saña 'ayân
- kı l hisâb ey dil 'acebdür işbu sır
kim Celâlu'd-dîn ile nuṭṭ oldu bir*
- 20 zât-ı Mevlânâ ricâlu'llâhdur
ḥusrev-i ma'nâdur ehlu'llâhdur
- 'âmî-i a'mâya k'anda nûr yok
söylemek esrârını destûr yok
- ism-i Mevlânâ olup maḥşûş aña
ğayra ıtlâkı ğalatdur zâhidâ
- evliyânuñ şâhibu'l-burhânıdur
cümleñüñ ser-defter ü sultânıdur
- Nürîyâ ḥaddüñ midür medḥ eylemek
ol şehenşâhu k'aña ḳaldur felek
- 25 şakla medḥin cân gibi ḳalbüñde tâ
rûz şeb zikrûñ ola vâ-fırkatâ
- ey ḥudâvend-i gürûh-ı 'ârifin
ey ferîd-i evliyâ-yı 'âlemîn
- zât-ı pâkin ḳanda ben ḳuluñ şehâ
nice 'işḳuñ eyleyem ben iddi'â

* "Celâlu'd-dîn" ve "nuṭṭ" kelimelerinin her birinin ebced değeri 159'dur. Bu beyitte, ebced değerlerinin aynı olması sebebiyle, "Celâlu'd-dîn" ismiyle "nuṭṭ" kavramı arasında özdeşlik kurulmaktadır.

bende-i âşüfteñe baķ ey mu'ın
âh ey maħcüb-ı ħayl-i 'âşıkın

'ıŝık ile zârı vü giryân olmuŝam
hicrũñ ile mest ü ħayrân olmuŝam

30 teŝneyem ru'yet-i dîdârũña
ķıl nigâh-ı merĥamet bu zârũña

Meŝnevl-i pākũñ itdüm ħırz-ı cân
eyledüm her nuŝķũñı ķũtu'l-cenân

ben gedâ-yı kemterem sen ŝâhsın
mażhar-ı esrâr-ı illa'llâhsın

ben ki lâ-ya'ķıl tecennün-piŝeyem
pâ-zenân-ı râh-ı her endiŝeyem

târmâr itmiŝdür 'aklum kâ'inât
bî-ŝebâtum bî-ŝebâtum bî-ŝebât

35 defter-i ħuddâma ķayd it nâmumı
tâ ki Ħaķ ħayr eyleye encâmumı